

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO „TECHNOLOGIJOS. MITYBA 7-10 KL.“ RECENZIJĄ

I. Informacija apie vadovėlio rankraštį

Alyda Pacevičiūtė, Birutė Mielkuvienė, Roma Drakšienė. Technologijos. Mityba, vadovėlis 7-10 klasioms. „Šviesa“, Kaunas: 2011 m.

II. Bendras vadovėlio rankraščio turinio apibūdinimas. Išvada apie vadovėlio rankraščio atitikimą pagrindiniams reikalavimams

Vadovėlis yra skirtas septintųjų-dešimtyjų klasių mokiniams mokytis ketverius metus, suteikia galimybę ir sudaro prielaidas šio amžiaus tarpsnio mokiniams siekti *Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų (atnaujintų 2008 m.) Technologinio ugdymo skyriuje* ir šiuo metu svarstomo *Vidurinio ugdymo Technologijų bendrosios programos projekte (projektas 2010-05-05)* numatytuose mokinių pasiekimuose įvardintų žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visumos, sudarančios galimybę tobulinti bendrąsias bei technologijų kompetencijas, padedančias mokiniui įgyti technologinio raštingumo pagrindus. Vadovėlio medžiaga atitinka Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų ir Vidurinio ugdymo bendrųjų programų (VUBP) projekto Technologijų dalyko nuostatas, ir tikslus, numatančius sudaryti prielaidas mokiniams plėtoti technologinę kompetenciją, puoselėti vertybines nuostatas ir bendruosius technologinius gebėjimus, būtinus kiekvienam žmogui nuolat kintančioje sociokultūrinėje aplinkoje, įgyti gebėjimų, kurie jiems, kaip vartotojams, padėtų saugiai jaustis buitinėje aplinkoje, orientuotis šalies ūkyje, kūrybingai spręsti kultūros tęstinumo ir šiuolaikinių technologijų dermės klausimus, motyvuotai rinktis profesiją, prisiiinti atsakomybę už savo pasirinkimą ir darbo rezultatus.

Vadovėlyje pateikta medžiaga suteikia technologijų dalyko mokymuisi būtiną informaciją, užtikrina reikalingos žinių bazės sukūrimą, teorinėje apžvalgoje ir praktinėje veikloje integruoja įvairių mokomųjų dalykų ir įvairių mokslo sričių žinias, pateikia daug nuorodų į skirtingus informacijos šaltinius, skatina naudoti šiuolaikines informacijos apdorojimo, saugojimo ir sklaidos technologijas. Atsižvelgiant į technologijų dalyko specifiką, vadovėlis labai racionaliai parengtas ketverių metų kursui, todėl pateikiamos įvairaus sudėtingumo užduotys mokinių technologinėms kompetencijoms įgyti, sudaromos galimybės pažangai ir pasiekimams vertinti, atitinkančios 7-10 klasių mokinių amžių, atsižvelgiant į skirtingus mokinių poreikius ir gebėjimus, pritaikytos įvairiems mokymosi stiliams.

Vadovėlis plėtos mokinio bendrąsias, dalykines bei asmenines kompetencijas, glaudžiai susijusias su vientisos technologinio ugdymo sampratos ir technologinių keturių veiklos sričių bendrųjų gebėjimų ugdymu.

Vadovėlis atitinka pagrindinius reikalavimus, nurodytus *Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo 5 punkte (Žin., 2009, Nr. 61-2450)*

III. Vadovėlio rankraščio turinio vertinimo aspektai

1. Vadovėlio tinkamumas mokyti

a) pateiktos medžiagos pritaikymas siekiant Bendrosiose programose apibrėžtu mokinių pasiekimų

Vadovėlyje pateikta medžiaga tinkama 7-10 klasių mokinių bendrosioms, dalykinėms bei asmeninėms kompetencijoms ugdyti, pritaikyta visų keturių technologijų dalyko veiklos sričių- projektavimo, informacijos rinkimo ir naudojimo, medžiagų pažinimo, technologinių procesų, jų rezultatų pateikimo ir vertinimo- bendrųjų gebėjimų ugdymui.

b) pateikiamos medžiagos atitikimas Bendrosiose programose apibrėžtoms dalyko turinio apimtims.

Vadovėlyje pateikta medžiaga atitinka atnaujintose Bendrosiose programose ir Vidurinio ugdymo Technologijų bendrosios programos projekte apibrėžtą dalyko turinį. Medžiaga suteikia mokiniams būtinas žinias ir praktinės patirties galimybes, sudaro sąlygas taupiai ir racionaliai naudoti pasirinktas medžiagas ir maisto produktus savo projektinėms idėjoms įgyvendinti; pagrįsti medžiagų/ produktų, darbo priemonių pasirinkimą, taikyti saugius gaminimo procesus, įvairiomis formomis ir būdais supažindina su medžiagomis ir darbo aplinka reikalinga vartotojui, būtina darbo pasaulio pažinimui ir motyvuotam profesijos pasirinkimui. Vadovėlio turinyje pateiktos veiklos bei užduotys atitinka visus mokinių pasiekimų lygius ir ugdymo gaires, numatytas atnaujintų Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų ir Vidurinio ugdymo bendrųjų programų projekto Technologijų dalyko skyriaus mitybos programos dalyje. Vadovėlio skyrius „Darbo pasaulis ir profesijos“ skiriamas integruotam technologijų programos kursui 9–10 klasėse ir suteikia galimybę susipažinti su mityba susijusiomis ūkio šakomis, motyvuotai pasirinkti technologijų programą (Technologijų kryptis: Turizmas ir mityba) bendrojo lavinimo ar profesinėje mokykloje.

c) ar naujos veiklos skatina naują medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais

Vadovėlio medžiaga, siūlomos veiklos ir metodai glaudžiai susieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir praktiniais gebėjimais, aiškus vadovėlio turinio augimas nuo septintos iki dešimtos klasės. Numatytos veiklos įtvirtins turimus ir ugdys naujus kūrybinius ir praktinius mokinių gebėjimus, tobulins jų projektinio darbo gebėjimus, išsamiau supažindins su mitybos srityje naudojamomis medžiagomis/ produktais ir darbo priemonėmis, konkrečių medžiagų savybes ir techninę užduotį atitinkančių apdirbimo technologijų parinkimu, jų taikymo galimybėmis buityje ir versle, padės patiems spręsti problemas, orientuotis rinkoje kaip vartotojui, tiksliau apsispręsti profesijos pasirinkime, orientuotis darbo rinkoje, ugdys mokinių technologinį raštingumą, tobulins bendrąsias bei technologijų kompetencijas.

d) pateiktų veiklų ir užduočių tinkamumas ugdyti kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas, diskutuoti kūrybiškai dirbti ir pan.

Vadovėlyje numatyta daug veiklų ir užduočių, skatinančių kūrybingai dirbti, parinktos užduotys ir veiklos, reikalaujančios nestandartinio, netradicinio ar originalaus mąstymo ar sprendimo. Vyresnieji mokiniai supažindinami su reikalavimais techninei užduočiai, mokomi rengti techninę užduotį. Vadovėlyje yra nemažai užduočių, kuriomis mokoma naudotis IKT teikiama galimybėmis, ieškant, apibendrinant ir pateikiant informaciją, parenkant tinkamas medžiagas/ produktus ir priemones, numatant technologinius procesus, pristatant gaminį ar idėją, serviruojant pagamintą patiekalą it t.t. Daug užduočių, ugdančių mokinių kūrybiškumą, susijusių su tautos amatų puoselėjimu, Lietuvos ir kitų kraštų mitybos tradicijomis ar naujomis technologijomis buityje, padedančių kūrybingai spręsti kultūros tęstinumo ir šiuolaikinių technologijų dermės klausimus.

e) tekstinės ir vaizdinės informacijos tinkamumas skirtingiems mokinių poreikiams ir mokymo(si) stiliams

Informatyvi tekstinė vadovėlio medžiaga sėkmingai derinama su vaizdine. Dėl technologijų dalyko specifikos vadovėlyje gausu lentelių, schemų, brėžinių, iliustracijų, nuotraukų. Vadovėlio medžiaga parinkta atsižvelgiant į mokinių amžių, ankstesnį pasirėngimą, mokymosi stilių, specialiuosius ugdymosi poreikius. Vadovėlis tęsia anksčiau išleistų „Šok“ vadovėlių Technologijų

ir kitiems dalykams serija, todėl mokiniams ir mokytojams jau pažįstamas toks tekstinės ir vaizdinės informacijos pateikimo stilius. Linkėtina, kad ir šio vadovėlio autoriai kuo artimiau išlaikytų Technologijų vadovėlių „Šok“ serijos stilių (klausimų, užduočių formuluotėse, lentelių, schemų pateikimo formose it t.t.).

f) kalbos aiškumas, logiškumas

Žodinis vadovėlio tekstas yra aiškus, tikslus, glaustas, logiškas, atitinka taisyklingos kalbos reikalavimus. Terminai ir sąvokos vartojamos teisingai, tiksliai.

g) iliustracijų tinkamumas

Iliustracijų vadovėlyje yra daug, jos parinktos tinkamai ir tikslingai papildo žodinį tekstą. Jeigu dešimtokai turėtų teisingai suvokti jiems pateiktą vaizdinę medžiagą, tai gal kai kurių nuotraukų ar iliustracijų formatas septintųjų klasių mokiniams galėtų būti didesnis, arba iliustruojama stambesnio plano detalėmis Iliustracijos išplečia ir papildo žodinio teksto informaciją, padidina informacijos suvokimo galimybes skirtingų mokymosi stilių mokiniams, pasiūlo idėjas mažiau kūrybingiems ir praplečia kūrybines erdves ieškojimui, tyrinėjimui, vertinimui.

h) pastebėti netikslumai kartu su rekomendacijomis

Netikslumų nepastebėta. Vadovėlyje pateiktas turinys, užduotys bei iliustracinė medžiaga atitinka atnaujintų Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų ir Vidurinio ugdymo bendrųjų programų projekto Technologijų dalyko skyriaus mitybos programas.

2. Vadovėlio tinkamumas mokytis

a) ar pateikiama medžiaga skatina mokinių susidomėjimą, norą pažinti ir mokytis

Vadovėlio medžiaga patikta estetiškai ir patraukliai. Numatyta daug praktinių veiklų ir užduočių. Nemaža dalis veiklų padės plėtoti mokėjimo mokytis kompetenciją. Ugdymo kokybės gerinimo ir bendrųjų kompetencijų plėtojimo požiūriu vadovėlyje labai vertinga parengta integracija su kitais mokomaisiais dalykais (lietuvių kalba, gamtos mokslais, daile, socialiniais mokslais, informacinėmis technologijomis). Tikslinga ir efektyvi dalykų integracija gali padėti mažinti mokinių mokymosi krūvį, didinti teorinių žinių pritaikomumą bei technologijų dalyko patrauklumą, suteikti mokiniams pagrįstą pasitenkinimą savo veikla ir individualiais rezultatais.

b) ar esantis informacinis aparatas tinkamas mokiniams mokytis savarankiškai

Vadovėlyje pateikta medžiaga tinka mokiniams savarankiškai mokytis ir įsivertinti, padeda rasti reikiamą informaciją turimai idėjai plėtoti, tikslingai parinkti kuriams gaminiams reikalingas medžiagas/ produktus, kurti, saugiai, ekologiškai ir sveikai gaminti ir maitintis, teisingai eksploatuoti buitįje naudojamą techniką bei įrangą, pamokose įgytas kompetencijas pristatyti savo šeimoje, taikyti namų aplinkoje. Kiekvieno vadovėlio skyriaus pradžioje trumpai aptariama ne tik ką mokiniai sužinos ir išmoks, bet ir kaip mokysis, kur savo patirtį ir žinias pritaikys. Savarankiškam mokymuisi pateikiama daug nuorodų į įvairius informacijos šaltinius, užduočių darbai grupėmis ir individualiam pasirinkimui.

c) galimybės mokiniams gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti

Vadovėlio medžiaga padeda mokiniams gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti. Tam tikslui parengtos atskiras temas apibendrinančios lentelės, įvairios savarankiškos užduotys. Mokiniams naudingas kiekvienos pamokos pabaigoje numatytas apibendrinimas ko jie išmoko ar sužinojo. Dėl technologijų dalyko Mitybos skyriaus specifikos ypač vertinga galimybė gauti grįžtamąjį ryšį iš mokinio namų aplinkos.

IŠVADA:

Vadovėlio rankraštis atitinka vadovėliui keliamus reikalavimus. Vadovėlyje pateikiama įdomi, informatyvi medžiaga, atitinkanti Technologijų dalyko turinį, padedanti ugdyti vientisą technologinio ugdymo sampratą, apimančią ir būtinią vartojimą, ir nesudėtingų technologijų pažinimą, supažindinanti su vartojimo kultūra, gebėjimu sveikai ir saugiai maitintis bei gaminti maistą sau ir kitiems, skatinanti mokinio kūrybinius pradus, norą suvokti kasdienio gyvenimo problemas ir mokėti jas racionaliai ir kūrybingai spręsti. Vadovėlis gali būti naudojamas kaip Technologijų dalyko ugdymo priemonė 7-10 klasių mokiniams. Dalis vadovėlio medžiagos yra tinkama Integruotam technologijų programos kursui 9–10 klasėse bendrojo lavinimo ar profesinėje mokykloje.

Recenzavo

Nijolė Jucienė

2010 10 20